
Lärare och jour: David Bolin, telefon 772 5375.

Tillåtna hjälpmedel: Formelsamling, tabeller (även BETA, Physics Handbook, skoltabeller, t ex TEFYMA), valfri miniräknare med tömda minnen.

Korrekt, väl motiverad lösning ger poängen som är indikerad i parentes vid vardera uppgift. Totalt kan man få 30 poäng och betygsgränserna för betyg 3, 4 och 5 är 12, 18 och 24 poäng.

1. (a) Antag att vi för två händelser A och B har $P(A \cup B) = 0.6$, $P(A) = 0.4$ och $P(B) = p$. För vilket värde på p gäller det att A och B är oberoende? (2p)
- (b) Antag att X är en diskret slumpvariabel med sannolikhetsfunktionen $p_X(k) = 1/4$ för $k = 0, 1, 2, 3$. Beräkna variansen för X . (2p)
2. Vid en tillverkningsprocess av sillburkar finns en maskin som fyller tomma glasburkar med sill. På burkarna står det att de innehåller 500 gram sill och man kräver att den sanna vikten inte skiljer sig mer än 30 gram från det angivna värdet.
Man ska köpa in en ny maskin för tillverkningen och vill därför jämföra de två maskinernas förmåga fylla burkarna med rätt mängd sill. Man tillverkar 1000 burkar med varje maskin och undersöker antalet burkar där vikten skiljer sig för mycket från det angivna värdet. För den nya maskinen hittar man 13 sådana burkar och för den gamla maskinen hittar man 21. Testa på signifikansnivån 5% om den nya maskinerna har lägre sannolikhet för att fylla burkarna med fel mängd sill. Modellantaganden samt noll- och mothypotes skall tydligt anges. (3p)
3. (a) Låt $X \sim N(3, 2^2)$ och $Y \sim N(4, 3^2)$ vara oberoende. Beräkna $P(3X - 2Y < 3)$. (2p)
- (b) Vikten (i gram) för konserver med makrill antas vara $N(250, 10^2)$ -fördelad. Du köper fem av dessa konserver, beräkna sannolikheten för att åtminstone två av de totalt fem konserverna väger mer än 260 gram. (2p)
4. Tiden man får vänta (i minuter) när man ringer till ett visst företags kundtjänst modelleras med en kontinuerlig slumpvariabel med täthetsfunktion

$$f(x) = \begin{cases} \frac{100-x}{C}, & 0 \leq x \leq 100 \\ 0, & \text{för övrigt} \end{cases}$$

- (a) Bestäm värdet på C så att $f(x)$ blir en täthetsfunktion. (2p)
 - (b) Bestäm väntetidens väntevärde. (2p)
5. Man vill studera sambandet mellan $x =$ strömstyrkan i en pump (A) och $y =$ vätskeflödet (m/s). Man gör 20 mätningar för olika värden på x och observerar $\bar{x} = 3.0$, $\bar{y} = 0.85$,

$$\sum_{i=1}^{20} (x_i - \bar{x})^2 = 1.97, \quad \sum_{i=1}^{20} (y_i - \bar{y})^2 = 0.32, \quad \sum_{i=1}^{20} (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y}) = 0.43.$$

- (a) Ansätt en modell där vätskeflödet beror linjärt av strömstyrkan och skatta parametrarna i modellen. (2p)
- (b) Om strömstyrkan är 2.5 A vad är det förväntade vätskeflödet? Ange också ett 95-procentigt konfidensintervall för värdet. (2p)
- (c) Hur mycket förväntas vätskeflödet öka då strömstyrkan ökar med 2 A? Ange också ett 95-procentigt konfidensintervall för värdet. (2p)

6. Vid en årlig undersökning på en skola med 13 klassrum uppmättes nedanstående värden av koldioxidhalten, CO_2 , i de olika klassrummen.

Klassrum i	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
CO_2 -halt	563	745	482	1037	573	622	813	612	580	330	476	503	600

Koldioxid-halten ska normalt vara 500 ppm i klassrum. Avgör med hjälp av ett teckentest för medianen om koldioxid-haltens median-nivå är högre än den normala. Noll- och mothypotes samt vald signifikansnivå skall anges. (4p)

7. Låt X vara en stokastisk variabel med följande täthetsfunktion

$$f_X(x) = \begin{cases} \frac{1}{x\sqrt{\pi}} e^{-(\log(x)-\mu)^2}, & x > 0 \\ 0, & x \leq 0 \end{cases}$$

där \log är den naturliga logaritmen.

- (a) Härled maximum likelihood-skattaren av μ baserat på ett stickprov med n oberoende observationer av X . (2p)
- (b) Bestäm $E(\log(X))$. (2p)
- (c) Avgör om ML-skattaren av μ är väntevärdesriktig. (1p)

Lycka till!

Standard normalfördelningen $P(Z \leq z)$										
z	0.00	0.01	0.02	0.03	0.04	0.05	0.06	0.07	0.08	0.09
-2.5	0.0062	0.0060	0.0059	0.0057	0.0055	0.0054	0.0052	0.0051	0.0049	0.0048
-2.4	0.0082	0.0080	0.0078	0.0075	0.0073	0.0071	0.0069	0.0068	0.0066	0.0064
-2.3	0.0107	0.0104	0.0102	0.0099	0.0096	0.0094	0.0091	0.0089	0.0087	0.0084
-2.2	0.0139	0.0136	0.0132	0.0129	0.0125	0.0122	0.0119	0.0116	0.0113	0.0110
-2.1	0.0179	0.0174	0.0170	0.0166	0.0162	0.0158	0.0154	0.0150	0.0146	0.0143
-2.0	0.0228	0.0222	0.0217	0.0212	0.0207	0.0202	0.0197	0.0192	0.0188	0.0183
-1.9	0.0287	0.0281	0.0274	0.0268	0.0262	0.0256	0.0250	0.0244	0.0239	0.0233
-1.8	0.0359	0.0351	0.0344	0.0336	0.0329	0.0322	0.0314	0.0307	0.0301	0.0294
-1.7	0.0446	0.0436	0.0427	0.0418	0.0409	0.0401	0.0392	0.0384	0.0375	0.0367
-1.6	0.0548	0.0537	0.0526	0.0516	0.0505	0.0495	0.0485	0.0475	0.0465	0.0455
-1.5	0.0668	0.0655	0.0643	0.0630	0.0618	0.0606	0.0594	0.0582	0.0571	0.0559
-1.4	0.0808	0.0793	0.0778	0.0764	0.0749	0.0735	0.0721	0.0708	0.0694	0.0681
-1.3	0.0968	0.0951	0.0934	0.0918	0.0901	0.0885	0.0869	0.0853	0.0838	0.0823
-1.2	0.1151	0.1131	0.1112	0.1093	0.1075	0.1056	0.1038	0.1020	0.1003	0.0985
-1.1	0.1357	0.1335	0.1314	0.1292	0.1271	0.1251	0.1230	0.1210	0.1190	0.1170
-1.0	0.1587	0.1562	0.1539	0.1515	0.1492	0.1469	0.1446	0.1423	0.1401	0.1379
-0.9	0.1841	0.1814	0.1788	0.1762	0.1736	0.1711	0.1685	0.1660	0.1635	0.1611
-0.8	0.2119	0.2090	0.2061	0.2033	0.2005	0.1977	0.1949	0.1922	0.1894	0.1867
-0.7	0.2420	0.2389	0.2358	0.2327	0.2296	0.2266	0.2236	0.2206	0.2177	0.2148
-0.6	0.2743	0.2709	0.2676	0.2643	0.2611	0.2578	0.2546	0.2514	0.2483	0.2451
-0.5	0.3085	0.3050	0.3015	0.2981	0.2946	0.2912	0.2877	0.2843	0.2810	0.2776
-0.4	0.3446	0.3409	0.3372	0.3336	0.3300	0.3264	0.3228	0.3192	0.3156	0.3121
-0.3	0.3821	0.3783	0.3745	0.3707	0.3669	0.3632	0.3594	0.3557	0.3520	0.3483
-0.2	0.4207	0.4168	0.4129	0.4090	0.4052	0.4013	0.3974	0.3936	0.3897	0.3859
-0.1	0.4602	0.4562	0.4522	0.4483	0.4443	0.4404	0.4364	0.4325	0.4286	0.4247
0.0	0.5000	0.4960	0.4920	0.4880	0.4840	0.4801	0.4761	0.4721	0.4681	0.4641
0.0	0.5000	0.5040	0.5080	0.5120	0.5160	0.5199	0.5239	0.5279	0.5319	0.5359
0.1	0.5398	0.5438	0.5478	0.5517	0.5557	0.5596	0.5636	0.5675	0.5714	0.5753
0.2	0.5793	0.5832	0.5871	0.5910	0.5948	0.5987	0.6026	0.6064	0.6103	0.6141
0.3	0.6179	0.6217	0.6255	0.6293	0.6331	0.6368	0.6406	0.6443	0.6480	0.6517
0.4	0.6554	0.6591	0.6628	0.6664	0.6700	0.6736	0.6772	0.6808	0.6844	0.6879
0.5	0.6915	0.6950	0.6985	0.7019	0.7054	0.7088	0.7123	0.7157	0.7190	0.7224
0.6	0.7257	0.7291	0.7324	0.7357	0.7389	0.7422	0.7454	0.7486	0.7517	0.7549
0.7	0.7580	0.7611	0.7642	0.7673	0.7704	0.7734	0.7764	0.7794	0.7823	0.7852
0.8	0.7881	0.7910	0.7939	0.7967	0.7995	0.8023	0.8051	0.8078	0.8106	0.8133
0.9	0.8159	0.8186	0.8212	0.8238	0.8264	0.8289	0.8315	0.8340	0.8365	0.8389
1.0	0.8413	0.8438	0.8461	0.8485	0.8508	0.8531	0.8554	0.8577	0.8599	0.8621
1.1	0.8643	0.8665	0.8686	0.8708	0.8729	0.8749	0.8770	0.8790	0.8810	0.8830
1.2	0.8849	0.8869	0.8888	0.8907	0.8925	0.8944	0.8962	0.8980	0.8997	0.9015
1.3	0.9032	0.9049	0.9066	0.9082	0.9099	0.9115	0.9131	0.9147	0.9162	0.9177
1.4	0.9192	0.9207	0.9222	0.9236	0.9251	0.9265	0.9279	0.9292	0.9306	0.9319
1.5	0.9332	0.9345	0.9357	0.9370	0.9382	0.9394	0.9406	0.9418	0.9429	0.9441
1.6	0.9452	0.9463	0.9474	0.9484	0.9495	0.9505	0.9515	0.9525	0.9535	0.9545
1.7	0.9554	0.9564	0.9573	0.9582	0.9591	0.9599	0.9608	0.9616	0.9625	0.9633
1.8	0.9641	0.9649	0.9656	0.9664	0.9671	0.9678	0.9686	0.9693	0.9699	0.9706
1.9	0.9713	0.9719	0.9726	0.9732	0.9738	0.9744	0.9750	0.9756	0.9761	0.9767
2.0	0.9772	0.9778	0.9783	0.9788	0.9793	0.9798	0.9803	0.9808	0.9812	0.9817
2.1	0.9821	0.9826	0.9830	0.9834	0.9838	0.9842	0.9846	0.9850	0.9854	0.9857
2.2	0.9861	0.9864	0.9868	0.9871	0.9875	0.9878	0.9881	0.9884	0.9887	0.9890
2.3	0.9893	0.9896	0.9898	0.9901	0.9904	0.9906	0.9909	0.9911	0.9913	0.9916
2.4	0.9918	0.9920	0.9922	0.9925	0.9927	0.9929	0.9931	0.9932	0.9934	0.9936
2.5	0.9938	0.9940	0.9941	0.9943	0.9945	0.9946	0.9948	0.9949	0.9951	0.9952

T-fördelningen $P(T_y \leq x)$						
y	0.9	0.95	0.975	0.99	0.995	0.999
1	3.078	6.314	12.706	31.821	63.657	318.313
2	1.886	2.920	4.303	6.965	9.925	22.327
3	1.638	2.353	3.182	4.541	5.841	10.215
4	1.533	2.132	2.776	3.747	4.604	7.173
5	1.476	2.015	2.571	3.365	4.032	5.893
6	1.440	1.943	2.447	3.143	3.707	5.208
7	1.415	1.895	2.365	2.998	3.499	4.782
8	1.397	1.860	2.306	2.896	3.355	4.499
9	1.383	1.833	2.262	2.821	3.250	4.296
10	1.372	1.812	2.228	2.764	3.169	4.143
11	1.363	1.796	2.201	2.718	3.106	4.024
12	1.356	1.782	2.179	2.681	3.055	3.929
13	1.350	1.771	2.160	2.650	3.012	3.852
14	1.345	1.761	2.145	2.624	2.977	3.787
15	1.341	1.753	2.131	2.602	2.947	3.733
16	1.337	1.746	2.120	2.583	2.921	3.686
17	1.333	1.740	2.110	2.567	2.898	3.646
18	1.330	1.734	2.101	2.552	2.878	3.610
19	1.328	1.729	2.093	2.539	2.861	3.579
20	1.325	1.725	2.086	2.528	2.845	3.552
21	1.323	1.721	2.080	2.518	2.831	3.527
22	1.321	1.717	2.074	2.508	2.819	3.505
23	1.319	1.714	2.069	2.500	2.807	3.485
24	1.318	1.711	2.064	2.492	2.797	3.467
25	1.316	1.708	2.060	2.485	2.787	3.450
26	1.315	1.706	2.056	2.479	2.779	3.435
27	1.314	1.703	2.052	2.473	2.771	3.421
28	1.313	1.701	2.048	2.467	2.763	3.408
29	1.311	1.699	2.045	2.462	2.756	3.396
30	1.310	1.697	2.042	2.457	2.750	3.385
31	1.309	1.696	2.040	2.453	2.744	3.375
32	1.309	1.694	2.037	2.449	2.738	3.365
33	1.308	1.692	2.035	2.445	2.733	3.356
34	1.307	1.691	2.032	2.441	2.728	3.348
35	1.306	1.690	2.030	2.438	2.724	3.340
36	1.306	1.688	2.028	2.434	2.719	3.333
37	1.305	1.687	2.026	2.431	2.715	3.326
38	1.304	1.686	2.024	2.429	2.712	3.319
39	1.304	1.685	2.023	2.426	2.708	3.313
40	1.303	1.684	2.021	2.423	2.704	3.307
41	1.303	1.683	2.020	2.421	2.701	3.301
42	1.302	1.682	2.018	2.418	2.698	3.296
43	1.302	1.681	2.017	2.416	2.695	3.291
44	1.301	1.680	2.015	2.414	2.692	3.286
45	1.301	1.679	2.014	2.412	2.690	3.281
46	1.300	1.679	2.013	2.410	2.687	3.277
47	1.300	1.678	2.012	2.408	2.685	3.273
48	1.299	1.677	2.011	2.407	2.682	3.269
49	1.299	1.677	2.010	2.405	2.680	3.265
50	1.299	1.676	2.009	2.403	2.678	3.261
∞	1.282	1.645	1.960	2.326	2.576	3.090